

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 10. De Præfatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

illud præcipua religionis nostræ capita, ea breuitate, atque energia, vt Lutherus, qui tamen præcipiti audacia excusso scilicet vna cum cucullo, omni pudore, in humana, diuinaque iura inuolauit; vni ferè Symbolo pepercerit, confessus in eo ab Apostolis traditam, puram, putamque veritatem.

Alterum est Concilij Nicæni primi, in quo congregati Patres contra impium Arij dogma, filium æterno Patri consubstantialem proclamarunt.

Tertium est Symbolum Constâtinopolitanum, editum in Concilio primo Constantinopolitano & à Gregorio Nysseno conscriptum: & in eo Spiritus Sancti Diuinitas contra insurgentem Macedonij hæresim asseritur: & hoc est quod in præsentia dici solet in sacrosancto Missæ sacrificio.

His quartum addi placuit, authoremque habet D. Athanasium, eius vsus est in officio diei Dominicæ: vt & fidei seruiat, & deuotioni. Et hæc paucis notasse satis erit, non desunt qui in hoc argumento, Symbolique explicatione stylum longius duxerunt, eos consulere poteris, ego breuitati studeo, ne cum lectoris tædio actum agere videar.

§. 10.

De Præfatione.

DE Offertorio, eiusque materia hic questionem non instituo, quia illa ad Theologos spectat, nec tam ad sacrificij cæremonias (quas hic lego)

Bbb 2

quam

380 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
quam ad substantiam pertinere videtur. Bona igitur lectoris venia, ad Præfationem gradum facio, de cuius nomine, reque pauca quæro.

Dicitur Præfatio, quod sit prolocutio, & præparatio quædam, ad eam actionem, in qua augmentum illud sacrificium continetur. Ut ea ritè cedat, & ex voto. Primum populo benè precatur Sacerdos, rogatque ut cum illo sit Dominus, tum vrget ut sursum attollantur corda, qua æstu deuotionis, qua rectitudine intentionis: de hac, & illa extat illud D. Augustini pronuntiatum. *Bonum est sursum habere cor, non tamen ad seipsum, quod est superbia, sed ad Dominum, quod est obedientia.*

L. 14. de
Ciuil. c.
13.

Videant illi, qui sacrificio interfunt, num Mystæ bene monenti obtemperent, num ex vero adijciant illud: *habemus ad Dominum*: plerique sanè hoc euo sunt, quibus ea verba ore excidunt, non corde promuntur, labijs cœlos petunt, at animo, & amore labuntur in infima, in ijsque carneum, & luteum cor immergunt. Hos acutiore stylo pungit Augustinus, probatque multis annonæ, frumentique maiorem esse curam, quam animi & cordis; sic enim eos arguit: *frumentum tuum si haberes in inferioribus, ne putresceret, leuares ad superiora: frumento tuo quæris mutare locum, & cor permittis in terra putrescere: quæ tamen, ex naturæ inclinatione, ex gratiæ genio non est opportunus humano*

Aug. in
Ff. 85.

cordi

mmup

e ddb

cordi locus: quippe quod terram despicit, & cœlos amat. Eiusmodi fuit magni illius Arsenij; cuius eæ morientis ad discipulos voces. *Ibi, ubi, ibi fixa* In eius vita. sint corda, vbi vera sunt gaudia. Quod si omni hora, locove iubemur sursum erigere corda, (si modo ij sumus, qui esse debemus) maximè vero eo loci, ac temporis, cum è superum regia labitur quodammodo Deus homo, & in Sacerdotis manus ilabitur, & tamen quam multi sunt, qui, vt aureo ore, seuera tamen eloquentia ait Chrysoftomus, *qui sub horam terribilis mysticæ mensæ, in vaniloquentiæ conuenticulis occupati sunt*, quibus quid dixerim, nisi illud cum D. Chrysoftomo. *Quid facis* Hom. de Euch. In Encenys. *ô homo? non promisisti Sacerdoti qui dixit sursum corda, & dixisti habemus ad Dominum. Non erubescis ea hora mendax inueniri?* Si alio tempore, locove aliud loqueretur lingua, aliud cor meditaretur, & excuderet, venia fortassis danda foret, at in templi sacrario, Christi Regia, Seruatoris oculis, in luce, soleque illius maiestatis mendacij impudentis reum teneri: næ insolens, & pudendum crimen: quod vt eluas, age: fac vt ori cor consonet, conspiretque lingua cum animo, & hic & illa tollatur sursum, vt dignos superis foetus admittat, & concipiat.

Dicuntur in Indico mari conchyliæ sese cœlum versus aperire, vt vniones, ac margaritas patenti, diuiteque sinu gignere possint: nimirum à sudo,

382 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
calentiq̄ue æthere petenda gemmarum lux, & a-
mcenitas, non ab humenti, frigidoq̄ue aquæ ele-
mento; quod illis, hoc tibi; à superis ducendi par-
tus Deo digni, & beatæ æternitati. Vt porro ducas,
animæ sinus, & vota cœlestibus aperi, & terrenis
contrahe, tum deinde in vberes gratias erumpe, &
memores tot beneficiorum voces explica. Hoc
monent, imò & iubent illa verba.

*Gratias agamus Domino Deo nostro, quibus dum
obaudis, illico subscribis, & lætus exclamas, dignum
& iustum est. Cum enim humanus animus, ceu
molle, subactumq̄ue solum, tot à Deo beneficia,
tanquam ipsius cœli, superumq̄ue semina excipiat,
necessum est vt pro ijs gratus existat. Imitanda no-
bis est, inquit olim Ambrosius, natura terra-
rum, quæ susceptum semen multiplicatori solet nume-
ro reddere, quam acceperit; aut enim spontaneos
fructus germinat, aut creditos vberiori cumulo re-
fundit, ac reddit. Hæc vbi melleo ore, calamoq̄ue
dixit, & scripsit Ambrosius, tum ad hominem ora-
tionem, stylumq̄ue vertit, & è terra communi no-
strum omnium parente hoc ducit argumentum.
Vtrumque debes, quodam hereditario vsu parentis.
Nimirum aut spontaneos fructus edere, aut certè
tibi commissos cum fcœnore restituere: ne in hoc
terræ, sensus & animæ experti, tu mentis & rationis
composcessisse videaris. Esto enim, vt eiusdem elo-
quentiæ*

L. I. OF.
SC. C. 31.

quentiæ neruo euincit S. Doctor, esto, inquam, *ut* ^{Ibidem.}
*aliquis excusare possit, quod Deo suo largitori non
 dederit, quomodo excusare potest, quod non reddide-
 rit? non dare cuiquam vix licet, non reddere non licet.*

Hanc eo loco à terra petijt ratiocinationem, vt
 homini gratos animos faceret; alio loco ex eadem
 materiam sumit, vt in ingratos ingenti eloquentiæ
 flumine, torrenteque deuoluatur.

*Fœneratum, inquit, terra restituit, quod accepe-
 rit, & Usurarum cumulo multiplicatum, homines
 sæpè decipiunt, & ipsa fœneratorem suum sortè de-
 fraudant, terra fidelis manet, & si quando non sol-
 uerit, alio anno superioris anni damna compensat: ita* <sup>1. 6. Hex-
 am. c. 8.</sup>
ut nullum unquam dispendium suo inferat creditori.

Videtur eo loci Deum optimùm maximum
 componere cum fœneratore, mentes humanas
 cum terra, quæ nisi femina gratiæ, diuinorumque
 beneficiorum cum fœnore authori suo reddant,
 ipso terræ elemento deteriores esse conuincuntur.
 Certè ab illo fœnore, multiplicatoque prouentu
 terraiam inde à prima orbis infantia benè audiit,
 & inter creaturas primo loco nominata, quod gra-
 titudinis sýmbolum videri posset.

Contra, ignem alto silentio inuoluit sacer histo-
 riographus: ait enim *in principio creauit Deus cæ-
 lum & terram: terræ meminit, imò & aquæ, &
 aëris: ignis nusquam, quod tamen & altissimum*
 est,

384 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
est, & princeps elementum: cuius rationem reddit
Rupertus, quod nihil in se, vel ex se gignat. *Propte-*
rea, inquit, de hoc elemento non iniuria filetur.

ambrosii
L. I. de
Gen. c. 8.

Quod igni, hoc & ingrato, indignus qui in
hominum ordine, imò & creaturarum serie cen-
featur: vt qui omnia Dei beneficia deuoret, redonet
nihil, ne minimam quidem gratiam pro vniuerso
cumulo gratiarum; quod ingrati animi vitium
tantum est, vt nullum ei expiando supplicium par
esse possit.

Certè Athenienses omni bonarum artium disci-
plina probè exculi, æquitatis, iustitiæ, legumque a-
mantiores: dum sua singulis criminibus supplicia
decernunt, nulla in ingratos intulerunt, seu quod
tantum malum, sua in Republica, aliquando fore
non ominarentur, seu quod nullum poenæ genus
tanto sceleri æquum esse posse existimarent. Eo-
dem spectasse videtur, quod vt omnia sciat Deus,
ingratos quodammodo nescire se fateatur.

Vbi enim è decem leprosis, quos infami illa luc
sanarat, vnus tantum redijt qui daret gloriam Deo,
isque alienigena, de reliquis questus Seruator opti-
mus ait, *nonne decem mundati sunt, & nouem vbi*
Luc. 17. sunt? quo loco ait Glossa, sic habet ingratos quasi
ignotos: vbi sunt? inquirat Dominus. Et hoc inter
mala longè maximum, quod vt auertat à ceruicibus
nostris pia Mater Ecclesia, sub Missæ sacrificium
monet,

monet, vt *Gratias agamus Domino Deo nostro.* Eo ser. con-
 nimirum consilio, *vt locum in nobis faciamus gra-* tra. vitii
tia, vt maiora adhuc accipere mereamur, inquit ingratit.
 Bernardus. Merebimur autem si opere expleamus,
 quod ore profitemur, dum subnectimus *dignum*
& iustum est. *Iustum* quia nos populus eius, & oues
 pascuæ eius. *Dignum*, quia vt ait Augustinus. *Im-* In me-
mensus es Domine, & ideo sine mensura debes amari, dit. c. 347.
& laudari ab ijs, quos tuo pretioso sanguine redemi-
sti, quod quia à seipso pro dignitate impetrare non
 poterat Augustinus, Deum in suppetias, & partem
 operis vocabat: Ita enim secum ipse locutus olim.
Non valeo laudare te sine te, habeam te, & laudabo
te, quid enim ego sum Domine per me vt laudem te?
nunquid tenebræ laudabunt lucem? aut mors vi-
tam? tu lux, ego tenebræ; tu vita, ego mors.

Vbi populum ad Dei laudes pronum audiit Sa-
 cerdos, tum ipse effatum illud approbans, & illius
 vota ore sacro excipiens, ita prosequitur: *verè di-*
gnum, & iustum est, equum, & salutare, nos tibi sem-
per & ubique gratias agere, semper, vt nullum
 tempus à gratia vacuum sit, quia nullum à bene-
 ficio vacuum fuit: *ubique;* quia locus omnis gratia
 plenus, adeoque & ea exundans esse debet.

Quod agnoscebat Dauid dum in cælos hoc vo-
 tum emitteret. *Repletur os meum laude, vt can-* Ps. 70.
tem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. In

quæ verba D. Augustinus sacro eloquentiæ fonte:
In Ps. 70. Quid est, inquit, tota die? sine intermissione: in prosperis, quia consolaris; in aduersis, quia corrigeris; antequam essem, quia fecisti; cum essem, quia salutem dedisti; cum peccassem, quia ignouisti; cum conuersus essem, quia adiuuisti; cum perseuerassem, quia coronasti. Hæc S. Doctor, ex quo conficis semper, & ubique insonare debere Dei laudes; quæ ut gratiores accendant æterno Patri, primùm cum rogamus per Filium per Christum mediatorem nostrum, idque exemplo beatorum spirituum, Angelorum, Archangelorum, Dominationum, Potestatum, que pauent, & tremunt ad nutum eius, cum quibus & nos pusilli mortales, lutea vasa, vota, precesque iungimus, ut in terris simus quod Angeli, & beatæ mentes in cælis: superiorum ciuium concentores, & diuinis in laudibus æmuli, & hæc ipsa sunt, quæ docet Præfatio.

§. II.

De hymno triumphali Sanctus, Sanctus, Sanctus.

SCinditur ille hymnus duas in partes. Vna Angelos, beatos illos spiritus authores amat, quos Isaias in alto mentis excessu audiuit acclamantes augustum illud, & sacrosanctum acroama. *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum: Deus inquam exercituum, quod terrori seruit, ac maiestati.*